

ספרה השני של שי שניידר-אילת עוסק, כמו קודמו, במוות ואבל. אבל כאן נוספה מודעות עצמית למעשה הכתיבה

כל מה שהיא שרה מעלה עשן // שי שניידר-אילת (מוסד ביאליק) 67 עמ'

כל מי שקורא את ספרה השני של שי שניידר-אילת, וקרא לפני כשנתיים את ספר הביכורים שלה, 'הוא היה כאן, אני בטוחה בזה', יודע לפחות שלושה דברים: ששניידר-אילת אוהבת להעניק לספריה שמות קצת ארוכים מדי; שהיא משוררת מצוינת שיודעת להפיק מכאב, אבל ומי וות שירים חזקים במיוחד; ושהספר החדש הוא גלי-גול, כלומר מטמורפוזה, של ספרה הקודם. לכאורה

העברית של שניידר-אילת הופכת לשפה זרה, כמרמתה, שפה רפאית או ירחית

מעורבים בכתיבת השירים החדשים אותה משוררת ואותם כאב, אבל ומוות – שניידר-אילת איבדה את בן זוגה ואבי ילדיה הרכים לפני כשבע שנים – אבל למעשה מדובר ביצור פואטי אחר לגמרי. הדמיון בין הספרים מפליא. ההבדל ביניהם מפליא אפילו יותר. נפתח בדמיון בין הספרים: שניהם עוסקים בעולם שבו החיים והמוות, ולי-תר דיוק, המשוררת המתאבלת ואהובה

שהלך לעולמו, אינם מצליחים להיפרד זה מזה. האבל אולי מוביל להשלמה עם המוות, ואפילו להכלה רחבה ועמוקה שלו, אבל לא לפרידה. התר-צאה היא קרבה חיה ופעילה בין בני זוג שכל אחד מהם שרוי במצב צבירה שונה לגמרי – האחת חיה והאחר מת – ולכן הזוגיות ביניהם היא כפולת-פנים, בת-כלאיים, חיה-מתה. שירי ספרה הראשון של

שניידר-אילת העניקו לברית הזאת, שבין חיים למוות, דימויים שובי לב ביופיים ומרחיקי לכת בחוכמתם. העולם כמו נחצה לשניים במין פיצוץ קוסמי ושני החצאים קרסו זה לתוך זה, או להפך, נהדפו כל אחד לכיוונו – האחד זינק ליערות הע-ננים אשר בשמיים והאחר צלל אל מעבה האדמה או לב האוקיינוס – בלי שהכבל שקושר אותם לאחרות בלתי נפרדת ייקרע.

הברית שבין מוות וחיים בולטת מאוד גם בספרה השני של שניידר-אילת, אבל משהו באקלים הרגשי שלה משתנה לגמרי. את האהבה והצער, שהיו הרגשות המשמעותיים ביותר בספר הקודם, מחליפים בספר החדש כעס, סרקום, אלימות ואימה. בעקבות שמו של מאמר מפורסם של פרויד, 'אבל ומלנכוליה', אפשר לומר

שההתאבלות שעמדה במרכז ספר הביכורים של שניידר-אילת התגלגלה בספרה החדש במלני-כוליה, כלומר בריכאון חובק כל, ושיסוד המוות איבד את אחיותו הקונקרטיה באוכרן בן הזוג והפך לעיקרון מארגן, לתבנית שמשכפלת את עצמה ומציפה את העולם כולו.

אלי הירש | קורא שירה

יותר מזה: מה שהצטייר בספר הביכורים כנופי נפש פנטסטיים, ענוגים ועוצרי נשימה גם יחד, שמצליחים לחבר אדמה ושמיים, עפר ורקיע, מתגלה ברבים מהשירים החדשים כנופים גיהנומיים במתכוון, חזיונות נבואיים של זוועה וחורבן המאוכלסים ביצורי כלאיים חיים-מתים הרומים למפלצות.

אין אי

החיים, הוד רוממותה, הם כאב. מי שאומר דבר אחר, מוכר משהו: ביצי דגים, אצבעות מרציפן, כפפות לסעודה בגן – האהבה, יוד הינס, היא עשן: הפירט ששחט את אהובה נשען עכשו על הסיפון ומעשן. והצפור, זו שחמדת מכתפו, עומדת על רגליה, מנקה את גוצותיה על ברו המטבח. ואין אי, רק מים, הוד מעלתה, רבים וקרים, לחתך ולבלע. אין אי, רק עיון, יחידה, לראות בעדה את כל הים.

אלא שהשירים החדשים, למרות הצד המקברי שלהם, אינם פחות מכושפים או מטלטלים משירי הספר הקודם. יופיים אחר, כמובן. האלימות והסרקום מעניקים להם לא רק אסרטיביות יוצאת דופן, אלא מוסיפים למעשה הכתיבה גם מודעות עצמית. כבר בספרה הראשון נגעה שניידר-אילת, לפחות ברמז, בכאב ובאשמה הכרוכים בידי-עה שהיא התגלתה כמשוררת מתוך מותו של בן זוגה. אלא שהדרמה הזאת, שמסככת אבל ומל-נכוליה עם כתיבת שירה, הופכת בספר החדש לציר מרכזי. רומה שהעברית עצמה הופכת לשפה זרה, כמרמתה, שפה רפאית או ירחית, שמזכירה לפעמים את הנופים המילוליים המלנכוליים של אמיר גלבוץ המאוחר ונתן וך המוקדם, ומדגימה במקצביה ובסדקיה את האופי הגיהנומי של השירים. ההרגשה היא שמעשה השיר עצמו, בתובענותו היצירתית, משתף פעור לה עם המנגנון המלנכולי שהופך את העור לם לגיהנום. המגמה הזאת מגיעה לשיאה בשירים שחותמים את הספר, שבהם שניידר-אילת מסבירה שכדי להימנע מאבל נוסף, אוכרן נוסף, נטישה נוספת, היא ממהרת לקבור כל אהבה חדשה שנכנסת לחייה במעטה נוקשה וזהר של שירה, כלומר הופכת אותה לפנינה. ברור למה: כי בעוד אהובים עלולים להיעלם, השירה נשארת. ●